

Myten om dom amerikanska rotstockarna.

I bok efter bok så står det att man idag ympar på amerikanska rotstockar som ett skydd mot vinlusen (*Daktulosphaera vitifoliae*, phylloxera). Då detta budskap är förenklat och delvis felaktigt så följer här en kortare utläggning.

För det första så ympar man mestadels på rotstockar som är hybrider, antingen mellan olika amerikanska vinrankarter (exempelvis *Vitis berlandieri*, *Vitis rupestris* och/eller *Vitis riparia*) eller mellan den europeiska vinrankan *Vitis vinifera* och amerikanska vinrankarter. I Frankrike används exempelvis ofta hybrider mellan *Vitis vinifera* och *Vitis berlandieri* (trots relativt låg phylloxera resistens) av skälet att dessa hybrider visat sig fungera väl i kalkrika (och alkaliska) jordmåner vilket man har på många håll i just Frankrike. Men det förekommer alltså ympningar också på rena amerikanska rotstockar (exempelvis på *Vitis champini* eller *Vitis rupestris*).

För det andra så är idag valet av rotstock inte på något sätt begränsat till att hålla vinlusen borta, även om det fortfarande är en viktig faktor. Valet är snarare en form av kompromiss där mängder med faktorer ingår, exempelvis sjukdomsresistens (phylloxera, nematoder, pierces's disease, m.fl), tolerans mot torka, kalk, salt etc. Även växtligheten och hur väl rotstocken förses med nödvändiga näringsämnen spelar stor roll.

Detta gör att det inte finns några rotstockar som passar alla utan man väljer rotstockar efter dom förhållanden som råder i vingården (dvs efter parasiter, jordmånens förutsättningar och klimatet).

Det finns alltså mängder med rotstockar, varav några kända är:

3309 Couderc - *riparia* x *rupestris* (den vanligaste rotstocken i Frankrike)
SO4 - *berlandieri* x *riparia* (phylloxera och nematod bra, Frankrike, Tyskland)
Fercial - *berlandieri* x *vinifera* (tålig mot kalk, torka, phylloxera hyfsad, Frankrike)
41 B - *vinifera* (chasselas) x *berlandieri* (mkt tålig mot kalk, Frankrike - Champagne)
161-49 Couderc - *riparia* x *berlandieri* (phylloxera bra, nematod dålig)
AxR1 (ARG1) - *vinifera* x *rupestris* (phylloxera dålig, förr vanlig i Kalifornien)
Dog Ridge - *vitis champini* (nematod bra, phylloxera dålig)
5 BB Kober - *berlandieri* x *riparia* (vanlig i Tyskland)
110 R - *berlandieri* x *rupestris* (phylloxera, torka bra, nematod dålig)
Riparia Gloire - *riparia* (phylloxera bra, nematod, kalk och torka dålig)
Rupestris St George - *rupestris* (phylloxera bra, nematod dålig)

Slutligen så finns det ju ställen i världen där vinlusen inte har nått eller där den inte trivs. Naturligtvis kan man där plantera och låta den europeiska vinrankan stå på sina egna "ben" (stockar). Detta gäller stora delar av Sydamerika och Australien, men även på andra ställen (exempelvis Moseldalen) och enskilda vingårdar (exempelvis i Champagne där Bollinger har en plätt oympat).

AxR1 är en omdiskuterad rotstock som länge ansågs som lite av en universell rotstock och som i Kalifornien sågs som den enda rotstock man behövde. AxR1 är en hybrid mellan Vitis rupestris och Vitis vinifera och var till en början hyfsat resistent mot vinlusen (phylloxera). Efter försök från 1905 så blev AxR1 den rekommenderade rotstocken från 1938. Runt 1970 så var rotstocken så dominerande att omkring 75% av alla vinplantor i Sonoma/Napa hade AxR1 som rotstock. 1983 upptäcktes dock att vinlusen hade anpassat sig (phylloxera biotyp B) och att dom kaliforniska inte längre var resistent. Sedan dess har en omfattande omplantering skett. Detta olustiga i sammanhanget är att man redan i början på 1900-talet sett problem med AxR1 och resistens mot phylloxera, exempelvis på Sicilien 1908 och Spanien 1915, så det kanske var lite våghalsigt att storsatsa på en enda rotstock som man gjorde i Kalifornien. En lustighet i sammanhanget är att phylloxera biotyp B bara verkar skada AxR1, och alltså inte andra rotstockar. [ref 1]

Specifika referenser:

1. Granett et al., Biology and Management of Grape Phylloxera, Annu. Rev. Entomol., 46, 387-412, 2001.

Övriga referenser:

Mullins et al., Biology of the Grapevine, Cambridge University Press, 1992/2007.

Robinson, The Oxford Companion to wine, 3rd edition, 2007.